

การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์เป็นฐานเพื่อ
ส่งเสริมทักษะการคิดเชิงพหุทรรศน์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่

Problem-based Learning with Creative-based Learning Management in Social
Studies to Multiperspective Thinking Skill of Lower Secondary students at
Wattanothaipayap Chiangmai

สุภัค แก้วศรีปัญ¹ และ ชรินทร์ มั่งคั่ง²

Suphak Keawsripun¹ and Charin Mangkhang²

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่^{1,2}

Faculty of Education, Chiang Mai University, Thailand^{1,2}

E-mail: Charin.mangkhang@cmu.ac.th²

Received February 20, 2023; Revised June 27, 2023; Accepted June 28, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ เชียงใหม่ 2) เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงพหุทรรศน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ เชียงใหม่ ผ่านการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์เป็นฐาน กลุ่มเป้าหมายการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/11 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องทำความรู้จักเศรษฐศาสตร์และมองดูเศรษฐกิจไทยเรา จำนวน 3 แผน รวมทั้งสิ้น 6 คาบ 2) แบบประเมินการคิดเชิงพหุทรรศน์

จากผลการวิจัย พบว่า 1) คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.96 2.95 และ 2.96 ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 แผน มีค่าเฉลี่ยมากกว่า 1.5 สามารถนำไปใช้ได้ 2) ผลการส่งเสริมการคิดเชิงพหุทรรศน์ผ่านการประเมินผลจากชิ้นงาน ทั้ง 3 ชิ้น ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดเชิงพหุทรรศน์อยู่ที่ 7.86 คะแนน จากคะแนนเต็ม 9 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 87.31 ของคะแนนเต็ม อยู่ในระดับดี สะท้อนว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีผลการพัฒนาทักษะการคิดเชิงพหุทรรศน์ในระดับดี และนักเรียนทั้งหมดผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำของการวิจัย

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา; การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน; การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน; การคิดเชิงพหุทรรศน์

Abstract

This article so that 1) create a lesson plan to used Problem-based Learning with Creative – based Learning management of lower secondary students at Wattanothaipayap Chiangmai, and 2) study the result of the promoting multiperspective thinking skill of lower secondary students at Wattanothaipayap Chiangmai with Problem-based Learning with Creative-based Learning management. The sample group used in this research were Matthayom 1 room 11, who were drawn Purposive sampling of 30 students. The materials were used in this research are 3 lesson plans of Get to know economics and look at our Thai economy. in 6 periods, and the assessment for mutiperspective thinking skill.

The result found that 1) the quality of lesson plans 1 to 3 have average value for 2.96, 2.95 and 2.96 respectively, and there are more than 1.5 which considered as useable. Furthermore, and 2) the results of promoting multiperspective thinking skill through the evaluation of the work, students have average score of multiperspective thinking skills is 7.86 (out of 9), representing 87.31 percent. reflecting: Most students have achieved good results in develops mutiperspective thinking skills, and all students have passed the minimum research standards.

Keywords: Learning Management in Social Studies; Problem-based Learning Management; Creative-based Learning Management; Multiperspective Thinking Skill

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในหลายมิติส่งผลต่อวิถีการเรียนรู้ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ เหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทิศทางการศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้าเท่าทันท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกสมัยใหม่ มนุษย์จึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่พลิกผันในสังคม การจัดการศึกษารายวิชาสังคมศึกษา เป็นหนึ่งในวิชาที่มุ่งเน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกตลอดจนมุ่งพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ให้มีความก้าวหน้าทางกระบวนทัศน์อย่างเข้มแข็งและยั่งยืนด้วยตนเอง ซึ่งแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 กล่าวไว้ว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมในภาวะความสุขได้อย่างอิสระ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การจัดการศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดกระบวนกรเรียนรู้ให้เท่าทันและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทั้งตัวผู้เรียน และครูผู้สอน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคนให้มีคุณภาพโดยเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการคิดหลากหลายมุมมอง (Multiperspective) เพื่อเป็นทางเลือกในการเสนอทางออกแก้ไขปัญหาที่นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์ได้ โดยนำองค์ความรู้

ข้ามศาสตร์มาบูรณาการเพื่อเปิดกว้างทางความคิดของผู้เรียนซึ่งสอดคล้องกับการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนยุคใหม่ที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้อย่างท้าทาย สร้างสรรค์ความรู้ใหม่ ต่อยอดความรู้เดิม คิดและประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ตามสถานการณ์ในขณะนั้น และสามารถผลิตนวัตกรรมที่ตอบสนองต่อสังคมได้อย่างสร้างสรรค์ (พินันทา ฉัตรวัฒนา, 2564) ทั้งนี้บทบาทครูผู้สอนควรทบทวนเพื่อปรับเปลี่ยนจากผู้สอนเป็นพี่เลี้ยงหรือผู้ฝึก (Coach) การเรียนแบบการใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์เป็นฐาน จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดเชิงพหุทรรศน์ ซึ่งเป็นการเตรียมการเพื่อรองรับองค์ความรู้ในศตวรรษที่ 22 เพราะการคิดเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนให้สมบูรณ์พร้อม ซึ่งหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาที่ใช้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม แบ่งการศึกษาไว้ 5 สาระ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) มีความหลากหลายตามความเหมาะสมของสภาพภูมิสังคมท้องถิ่นและความเป็นสากล มีความมุ่งหมายเพื่อให้การศึกษาแก่บุคคลในแต่ละกลุ่ม แต่ละช่วงวัยมีความรู้ ความคิด คุณธรรม ทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ ผู้เรียนมีมาตรฐานการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด (ชรินทร์ มั่งคั่ง, 2561)

การพัฒนาทักษะการคิดพหุทรรศน์ (Multiperspective Thinking) ในการเรียนการสอนสังคมศึกษา จึงมีคุณค่าในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เนื่องจากการคิดพหุทรรศน์เป็นกระบวนการทางความคิดของมนุษย์อย่างเป็นระบบ ซึ่งมีศักยภาพที่หนุนเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดนอกกรอบอย่างสร้างสรรค์และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้บรรลุไปได้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีการพัฒนาชีวิตของตนให้มีคุณภาพในการดำเนินชีวิตอย่างยั่งยืนต่อไป ดังนั้น การพัฒนาทักษะการคิดแบบใหม่จึงมีคุณค่าต่อการพัฒนาคุณลักษณะของพลเมืองเข้มแข็งในการคิดในมิติหลากหลาย ดังนั้นกลยุทธ์การสอนที่มุ่งเน้นการคิดจึงเป็นจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษามาโดยตลอด ซึ่งการพัฒนาทักษะการคิดจึงมีเป้าหมายที่หลากหลาย เช่น การคิดแก้ปัญหา การคิดเพื่อการปฏิบัติหรือกระทำการใด สิ่งหนึ่งให้ถูกต้องและเกิดผลดี การคิดเพื่อสร้างสิ่งใหม่ที่ดีกว่าเดิม การคิดเพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ดังนั้นการพัฒนาการคิดของผู้เรียนจึงเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยทักษะการคิดและการแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวม (Holistic) ไม่แยกส่วนซึ่งสอดคล้องและใกล้เคียงกับชีวิตจริงมากขึ้น ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ลุ่มลึกและนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงเพื่อพัฒนาสำนึกสาธารณะในสังคมอนาคต และช่วยให้การสอนสังคมศึกษาตอบสนองความสามารถที่หลากหลายของนักเรียนได้เต็มศักยภาพในฐานะพลเมืองโลกที่ยั่งยืน (ชรินทร์ มั่งคั่ง, 2565) เพื่อท้าทายกระบวนการทัศน์ใหม่ของผู้เรียนการออกแบบการสอนสังคมศึกษาผ่านการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ใช้ปัญหาจากสถานการณ์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองจากการค้นพบนำไปสู่ความเข้าใจที่เพิ่มขึ้นจากการกำหนดปัญหาหรือสถานการณ์มาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริงที่เหมาะสมกับการนำไปใช้ในสถานการณ์ใน

ชีวิตประจำวันต่อไปได้อย่างมีคุณภาพ (มัณฑุ เลานอก, 2565) ดังนั้นเพื่อนำไปสู่ความพร้อมในการเรียนรู้โดยคำนึงถึงทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ในการเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้สอดคล้องกับนิเวศทางสังคมแบบใหม่ (กนก จันทรทอง, 2560) การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาจึงต้องเชื่อมโยงองค์ความรู้ของศาสตร์ที่หลากหลายเข้าด้วยกัน ให้เป็นศาสตร์บูรณาการกระบวนการคิดวิเคราะห์ การเห็นคุณค่าทางการศึกษาสังคมด้วยกระบวนการคิดแบบพหุทรรศน์ (ชรินทร์ มั่งคั่ง, 2565) รวมถึงการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะการคิดเพื่อเสนอแนวทางการเรียนรู้ในบริบทศตวรรษใหม่ เพราะเป็นแนวคิดทางเลือกที่เน้นการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

จากการศึกษานวัตกรรมการสอนสังคมศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการคิด พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานเป็นอีกหนึ่งวิธีที่สามารถพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนได้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนามาจากโครงสร้างการเรียนการสอนแบบปัญหาเป็นฐาน Problem – Based Learning (PBL) และแนวทางการพัฒนาความคิดแบบความคิดแนวนาน (Parallel Thinking) ของเอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน เป็นกระบวนการทางปัญญาที่สามารถขยายขอบเขตความคิดที่มีอยู่เดิมสู่ความคิดที่แปลกใหม่ แตกต่างไปจากความคิดเดิมและเป็นความคิดที่ใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมโดยมีมิติด้านการคิด ได้แก่ มีความคิดคล่อง คิดยืดหยุ่น คิดริเริ่ม และคิดละเอียดลออ รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถทางสติปัญญาโดยให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า กระตุ้นความสนใจผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนนั้นมีความรู้อยากเรียน สนใจค้นหาความรู้ด้วยตนเอง ฝึกฝนการตั้งปัญหาและแก้ปัญหาเป็นรายบุคคล การฝึกนำเสนอและวิจารณ์แบบสร้างสรรค์ ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ ใหม่เข้ากับความรู้เดิม โดยผู้สอนสนับสนุนให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอความคิดและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดที่มีความหลากหลาย ซึ่งองค์ความรู้ดังกล่าวสามารถนำไปปรับใช้เพื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพต่อไป (เผ่าไทย เสียงแจ่ม, สันถนัฐ ทองไทย, 2564)

จากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำแนวการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงพหุทรรศน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ เชียงใหม่ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถพัฒนาความสามารถทางความคิดที่หลากหลายมุมมองของผู้เรียนได้ อันจะนำไปสู่การเลือกวิธีที่เหมาะสมในการนำไปใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้เรียน และสามารถต่อยอดเป็นนวัตกรรมที่สร้างสรรค์ให้กับสังคมโลกในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

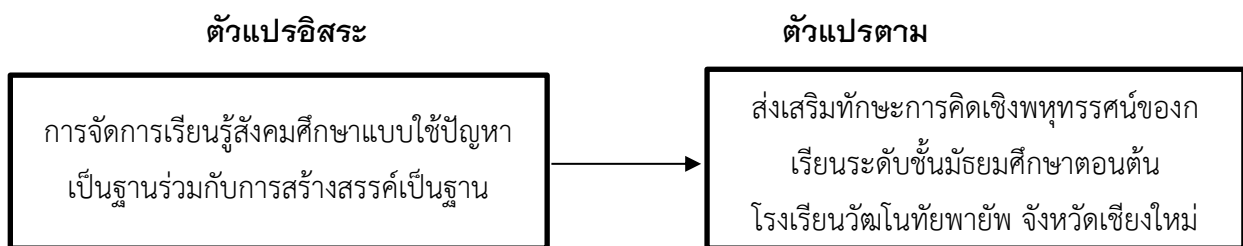
1. เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานรวมกับการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ เชียงใหม่
2. เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงพหุทรรศน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ เชียงใหม่ ผ่านการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานรวมกับสร้างสรรค์เป็นฐาน

สมมติฐานของวิจัย

การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์เป็นฐานสามารถส่งเสริมทักษะการคิดเชิงพหุพรรณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่

กรอบแนวคิด

ในการศึกษาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงพหุพรรณ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยมีกรอบแนวคิดเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ เชียงใหม่ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 186 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/11 โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เนื่องจากเป็นชั้นที่ผู้วิจัยได้จัดการเรียนการสอน ซึ่งพบว่า ทักษะการคิดเชิงพหุพรรณของผู้เรียนอยู่ในระดับที่สามารถพัฒนาให้สูงขึ้นได้ สืบเนื่องจากการตอบคำถามและคำตอบที่ปรากฏอยู่ในชิ้นงาน ส่วนใหญ่คำตอบจะตามอิงตำรา ไม่สามารถตอบคำถามในสถานการณ์ที่ซับซ้อนได้ ตอบคำถามตามตัวอย่างคำตอบที่ครูยกตัวอย่างให้ มุมมองคำตอบของนักเรียนไม่หลากหลาย และไม่สามารถให้เหตุผลของคำตอบหรือมุมมองที่นักเรียนนำเสนอมา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์เป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 3 แผนการจัดการเรียนรู้ รวมเวลาสอน 6 ชั่วโมง

2) แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษาโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์เป็นฐาน มีเกณฑ์แบ่งคุณภาพ 3 ระดับ คือ คุณภาพมาก คุณภาพปานกลาง และคุณภาพน้อย

3) แบบประเมินทักษะการคิดเชิงพหุทรรศน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 1 ชุด ต่อ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ มีเกณฑ์แบ่งคุณภาพ 3 ระดับ คือ ดี พอใช้ และปรับปรุง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนโดยประยุกต์และปรับใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR) ของสุมิล ว่องวานิช (2557) โดยปรับวงจรดังกล่าวเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นวางแผน (Plan) โดยศึกษาข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมาย วิเคราะห์ปัญหา เลือกปัญหาที่จะทำสำรวจเลือกนวัตกรรมที่ใช้ในการแก้ปัญหา เขียนโครงร่างวิจัย ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัย และหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

2. ขั้นปฏิบัติและรวบรวมข้อมูล (Act and Observe) โดยปฏิบัติการสอนจริงตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์เป็นฐาน มีขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นกระตุ้นด้วยกำหนดประเด็นปัญหา 2) ขั้นทำความเข้าใจกับประเด็นปัญหา 3) ขั้นศึกษาค้นคว้าแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4) ขั้นสรุปและประเมินค่าคำตอบ 5) ขั้นนำเสนอและประเมินผลงาน แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน และชิ้นงานระหว่างการเรียนรู้การสอน แบบบันทึกหลังการสอน

3. ขั้นทบทวนและประเมินผล (Reflect) หลังปฏิบัติการสอนแต่ละแผนเสร็จ ผู้วิจัยจะสรุปผลการจัดการเรียนรู้โดยพิจารณาจากผลการประเมินทักษะการคิดเชิงพหุทรรศน์และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์จากนั้นปรับรูปแบบกิจกรรมวิธีการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ในแผนชั่วโมงถัดไป เมื่อดำเนินการครบทั้ง 3 แผนการจัดการเรียนรู้ จึงทำการประเมินจากผลการประเมินทักษะการคิดเชิงพหุทรรศน์ว่าผู้เรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ จากนั้นนำมาแจกแจงออกมาเป็นจำนวน และแปลความหมาย

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและตีความออกมาเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์เป็นฐานจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย โดยมีเกณฑ์การประมาณค่า 3 ระดับ คือ คุณภาพมาก คุณภาพปานกลาง และคุณภาพน้อย ซึ่งหากมีค่าเฉลี่ย ≥ 1.50 สามารถนำไปใช้ได้

2. ผลการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงพหุทรรศน์ ซึ่งผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินทักษะการคิดเชิงพหุทรรศน์วัดจากชิ้นงานของนักเรียน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เชิงสถิติพรรณนา (Descriptive

Statistic) โดยการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ จะวิเคราะห์ผลเป็นค่าเฉลี่ย แล้วแปลผลเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพโดยมีเกณฑ์ 3 ระดับ คือ ดี พอใช้ ปรับปรุง

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ เชียงใหม่ พบว่าผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์เป็นฐานเรื่อง ทำความรู้จักเศรษฐกิจศาสตร์ และมองดูเศรษฐกิจไทยเรา อยู่ในระดับมีคุณภาพมาก แสดงรายละเอียดได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	ระดับคุณภาพ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1	3	2.96	มาก
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2		2.95	มาก
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3		2.96	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 – 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.96 , 2.95 และ 2.96 ตามลำดับ ทั้ง 3 แผนอยู่ในเกณฑ์การประเมิน มากกว่า 1.5 สามารถนำไปใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้ได้

วัตถุประสงค์ที่ 2 การส่งเสริมทักษะการคิดเชิงพหุทรรศน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ เชียงใหม่ ผ่านการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์เป็นฐาน ซึ่งผลการประเมิน อยู่ในระดับคุณภาพดี แสดงรายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินทักษะการคิดเชิงพหุทรรศน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ เชียงใหม่ จากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-3

ทักษะการคิดเชิงพหุทรรศน์	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	ระดับคุณภาพ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1	9	7.96	ดี
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2		7.5	ดี
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3		8.13	ดี

จากตารางที่ 2 พบว่า หลังจากการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดเชิงพหุทรรศน์ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 – 3 อยู่ที่ 7.96, 7.5 และ 8.13 ตามลำดับ คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยทั้งหมดอยู่ที่ 7.86 คะแนน จากคะแนนเต็ม 9 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 87.31 อยู่ในเกณฑ์คุณภาพระดับดี ซึ่งนักเรียนสามารถ

เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาค้นหาได้หลากหลาย หลายมุมมอง สามารถให้เหตุผลที่ใช้ในการมองสาเหตุของปัญหาในแต่ละมุมมองของนักเรียน แล้วสร้างสรรค์ออกมาในรูปแบบของชิ้นงานที่มีความแตกต่าง สวยงามและมีการเสนอมุมมองคำตอบที่หลากหลายได้

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการออกแบบนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์เป็นฐาน โดยดำเนินการวิจัยตามกระบวนการของ PAOR ระยะที่ 1 ขั้นวางแผน (Plan) ระยะที่ 2 ขั้นปฏิบัติและรวบรวมข้อมูล (Act and Observe) และระยะที่ 3 ขั้นทบทวนและประเมินผล (Reflect) หรือปฏิบัติการปรับปรุงแก้ไข (Action) นั้น ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบถึงวิธีการทำงานอย่างเป็นระบบ สามารถวางแผนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา พื้นฐานความรู้ของนักเรียน โดยดำเนินการวางแผนการปฏิบัติ และแก้ไขปรับปรุงจนได้ข้อค้นพบใหม่ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ PCBL (Problem-Creative based Learning) ที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดการจัดการเรียนรู้เป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์เป็นฐาน ซึ่งมีรากฐานมาจากแนวคิดทฤษฎีสร้างสรรค์นิยม (Constructivist learning theory) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์เป็น

ฐาน(Problem-Creative based Learning : DUKAP)

ที่มา: ผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์, 2558; กมลฉัตร กล่อมอิม, 2560; นรวิทย์ ฝันเชียร, 2562)

ขั้นที่ 1 D: Define issue การกำหนดประเด็นปัญหา เป็นขั้นตอนที่ครูนำสถานการณ์ปัญหาที่ใกล้ตัวนักเรียนมาใช้กระตุ้นองค์ความรู้หรือประสบการณ์เดิมให้นักเรียนเกิดการตั้งคำถามต่อสถานการณ์ปัญหา อยากค้นหาคำตอบ เกิดความสนใจ มองเห็นปัญหา มีโอกาสเลือก และเสนอปัญหาที่หลากหลาย พร้อมทั้งร่วมกันกำหนดประเด็นปัญหาที่พบ

ขั้นที่ 2 U: Understanding ทำความเข้าใจปัญหา เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหา ทำความเข้าใจกับปัญหา เน้นให้เกิดการระดมสมอง (Brainstorming) ผ่านการอภิปรายร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม ผู้เรียนสามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาได้ เพื่อหาแนวทาง วิธีการในการหาคำตอบ

ขั้นที่ 3 K: Knowledge Sharing ค้นคว้าแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่ให้ผู้เรียนแต่ละคนสังเคราะห์องค์ความรู้ออกมาในมิติที่หลากหลายผ่านการศึกษาค้นคว้าความรู้อย่างเป็นระบบ นำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การเสนอคำตอบหรือแนวความคิดที่หลากหลายของผู้เรียน โดยมีผู้สอนถามคำถามโดยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในมุมมองที่หลากหลายและเกิดความคิดรวบยอด

ขั้นที่ 4 A: Assessment สรุปและประเมินคำตอบ เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำข้อสรุปที่ได้มาสังกัดเป็นองค์ความรู้ใหม่ และเลือกวิธีที่จะนำเสนอผ่านการสร้างสรรค์ชิ้นงาน โดยมีการประเมินคำตอบของตนเองว่าวิธีการแก้ปัญหา และผลที่ได้ถูกต้อง ครบคลุมในแต่ละหัวข้อหรือไม่ ข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด โดยพยายามตรวจสอบแนวคิดภายในกลุ่มของตนเองอย่างอิสระทุกกลุ่มช่วยกันสรุปองค์ความรู้ในภาพรวมของปัญหาอีกครั้ง

ขั้นที่ 5 P: Present and evaluation การนำเสนอและประเมินผลงาน ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้มาจัดระบบองค์ความรู้และนำเสนอเป็นผลงานที่หลากหลาย โดยผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้จากการดำเนินงานของผู้เรียนตามสภาพจริง อาจใช้วิธีถามนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ ทันทันที หลังจากจบการนำเสนอ หรือให้ผู้เรียนต่างกลุ่มถามคำถาม เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ตั้งใจฟังควรใช้เวลากับการถามตอบ เพราะเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้นำเสนอและผู้ฟังได้ทบทวนตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่น่าเสนอเพื่อนำมาเพิ่มเติมหรือแก้ไขได้ซึ่งจะช่วยให้งานสมบูรณ์แบบมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยหลังจากที่ผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์เป็นฐานที่มีรูปแบบที่ส่งเสริมทักษะการคิดเชิงพหุทรรศน์ ทำให้ผู้เรียนมีความคิดเชิงพหุทรรศน์ผ่านการสร้างผลงานเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์เป็นฐานสามารถส่งเสริมทักษะการคิดเชิงพหุทรรศน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ได้ ผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 แผนการจัดการเรียนรู้ นอกจากจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะความคิดเชิงพหุทรรศน์ผ่านผลงานโดยเสนอแนวทางการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ด้วยตนเองอันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดที่สามารถตีความสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นได้หลากหลายมุมมอง ซึ่งมีประสบการณ์ บริบท สิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันของผู้เรียนเป็นตัวสนับสนุนให้นักเรียนเกิดมุมมองเหล่านั้น ทำให้นักเรียนต่างมีมุมมองต่อปัญหาที่แตกต่างกัน นักเรียนยังเกิดทักษะของการยอมรับ

มุมมองหรือความคิดเห็นที่แตกต่างกันอันจะนำไปสู่การมองปัญหาอย่างลึกซึ้ง หลายมุมมอง ไม่ด่วนสรุปหรือตัดสินใจ และไม่จำกัดความคิดของตนอยู่ในมุมแคบ ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้ค้นพบ โอกาสหรือวิธีการแก้ไขที่สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้จริง เพราะทุกปัญหานั้นมีทางออกได้หลายทาง และผู้เรียนยังสามารถนำทักษะนี้ไปพัฒนาประยุกต์ใช้ และต่อยอดให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและทางเศรษฐกิจในชีวิตประจำวันได้ โดยในภาพรวมการใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสร้างสรรค์เป็นฐานนั้น ช่วยให้ผู้เรียนเกิดมุมมองการคิดที่สามารถเสนอแนวทางการแก้ปัญหาได้หลายแนวทาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หวาง, หยาน & โดกัน, อีนิส & หลิน, เชี่ยวตง (2006) ที่ได้ศึกษาผลของการคิดเชิงพหุทรรศน์ที่มีผลต่อการแก้ปัญหา ซึ่งพบว่า จำนวนมุมมองความคิดที่ใช้ในการมองปัญหามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับจำนวนวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดจากการมีมุมมองที่หลากหลาย และผู้เรียนที่มีคะแนนการคิดเชิงพหุทรรศน์ที่สูงนั้นสามารถมองปัญหาได้หลากหลายมุมมอง และมีมุมมองที่กว้างกว่า สามารถเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาได้หลายแนวทาง การมีมุมมองที่หลากหลายของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ผ่านการเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในชุมชน หรือเสนอแนวทางการพัฒนาสินค้าให้สามารถแข่งขันกับผู้อื่นหรือนอกชุมชนได้หลากหลายแนวทางนั้นจะช่วยให้แก่นักเรียนเกิดการตัดสินใจเลือกวิธีการหรือแนวทางที่สามารถพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ในชุมชนอันจะเกิดเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบใหม่ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น ซึ่งแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Graham (1981) ที่ได้สำรวจการใช้มุมมองที่หลากหลายเพื่อพัฒนาข้อมูลเชิงลึก โดยเฉพาะมุมมองขององค์กรหรือสังคม และมุมมองส่วนบุคคล ซึ่งช่วยเพิ่มมุมมอง "ทางเทคนิค" แบบเดิม การประยุกต์ใช้มุมมองทั้งสามนี้กับการประเมินเทคโนโลยีหลาย ๆ ด้านและการตัดสินใจที่ซับซ้อนอื่น ๆ บ่งชี้ว่าแนวคิดนี้สามารถลดช่องว่างระหว่างแบบจำลองและความเป็นจริงสำหรับการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์เป็นฐานนั้นสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้หลากหลายแนวทาง ซึ่งสอดคล้องกับ กนก จันทรา และวลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (2557) ที่ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งผลการวิจัย พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีความสามารถในการแก้ปัญหา สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการสังเกตชิ้นงานของนักเรียนพบว่า นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการทำชิ้นงานทั้งออกแบบโปสเตอร์แนวทางการแก้ปัญหาคารขาดแคลนอาหาร เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในชุมชน รวมไปถึงการเสนอแนวทางการพัฒนาสินค้าในชุมชนเพื่อสามารถแข่งขันกับชุมชนอื่นได้ เช่น การออกแบบแพคเกจจิ้ง การโปรโมทสินค้า การสร้างความแตกต่างของสินค้าให้มีลักษณะที่แปลกใหม่ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าการนำกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์เป็น

ฐานนั้น ช่วยให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับวิพรพรรณ ศรีสุธรรม (2562) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า หลังจากใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เรื่องการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรมนั้น ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ดีขึ้นทุกด้าน โดยด้านการเข้าใจความท้าทายมีคะแนนเพิ่มสูงขึ้นที่สุด (ร้อยละ 84) และด้านการวางแผนปฏิบัติมีคะแนนต่ำที่สุด (ร้อยละ 75) เช่นเดียวกับอภิชัย เหล่าพิเดช และอรพิน ศิริสัมพันธ์ (2556) ที่ได้ทำการศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เรื่อง ปัญหาทางสังคมของไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องปัญหาทางสังคมของไทยด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เรื่อง ปัญหาทางสังคมของไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

สรุป

การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแบบสร้างสรรค์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงพหุทรรศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่นำเอาวิธีการสอนทั้งสองการจัดการเรียนรู้มาผนวกรวมกัน เนื่องจากทั้งกระบวนการสอนของทั้งสองลักษณะมีรากฐานมาจากแนวคิดทฤษฎีสร้างสรรค์นิยม (Constructivist learning theory) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาความสามารถทางความคิดที่หลากหลายมุมมองของนักเรียนได้ ทำให้ผู้เรียนมีการเปิดกว้างทางความคิด เกิดมุมมองที่หลากหลาย พร้อมให้เหตุผลต่อมุมมองของตน เมื่อนักเรียนมีมุมมองที่สามารถมองปัญหาหรือสาเหตุของปัญหาได้หลากหลายมุมมองก็จะทำให้เกิดแนวทางการแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์และหลากหลายแนวทาง อันจะนำไปสู่การเลือกวิธีที่เหมาะสมในการนำไปใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้เรียน และสามารถต่อยอดเป็นนวัตกรรมที่สร้างสรรค์ให้กับสังคมโลกในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนใกล้เคียงกัน มีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ใกล้เคียงกัน ในการนำไปใช้ครั้งต่อไป ผู้สอนจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ผู้เรียนว่ามีผลการเรียน ความรู้พื้นฐานด้านเศรษฐศาสตร์เท่ากันหรือไม่ก่อนนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้

1.2 ผู้สอนต้องมีความยืดหยุ่น สามารถปรับรูปแบบกิจกรรมและเวลาได้ เนื่องจากใช้กิจกรรมกลุ่มเป็นส่วนใหญ่ จึงต้องให้นักเรียนสามารถทำงานกลับไปทำเป็นการบ้านได้ถ้าทำในห้องเรียนไม่ทัน

1.3 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรนำสิ่งที่ใกล้ตัวผู้เรียนมาเป็นตัวกระตุ้นหรือเปรียบเทียบกับสิ่งที่เป็นอดีตเพื่อให้ผู้เรียนเห็นภาพได้ชัดเจนและเกิดการเข้าใจได้ดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานรวมกับการสร้างสรรค์เป็นฐานสามารถส่งเสริมการคิดเชิงพหุทรรศน์ของนักเรียนได้ ดังนั้นผู้สอนสามารถนำเอาการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวไปใช้เป็นแนวทางในการทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวในระดับชั้นอื่น ๆ และสาระอื่น ๆ ได้

2.2 ควรนำกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานรวมกับการสร้างสรรค์เป็นฐานบูรณาการกับสาระอื่นทางสังคมศึกษาเช่น ศาสนา หน้าที่พลเมือง ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยง ประสพการณ์ การสะท้อนคิด การขยายมุมมอง และประยุกต์ใช้ความรู้บูรณาการกับสาระอื่นได้

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานรวมกับการสร้างสรรค์เป็นฐานกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ ที่สามารถพัฒนาทักษะการคิดเชิงพหุทรรศน์ได้ เพื่อให้ทราบผลว่าการจัดการเรียนรู้รูปแบบใดสามารถพัฒนาทักษะการคิดเชิงพหุทรรศน์ของนักเรียนได้มากกว่ากัน

เอกสารอ้างอิง

- กนก จันทรา และ วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2557). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 1(9), 42–43.
- กนก จันทร ทอง. (2560). การสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 28(2), 227–241.
- กมลฉัตร กล่อมอ้อม. (2560). การจัดการเรียนรู้แบบการใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning): รายวิชาการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 11(2), 179–192.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สภานาถพรวา.
- ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2561). *องค์ความรู้หลักสูตรและการสอนสังคมศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2565). *ปัญญาการสอนสังคมศึกษา*. เชียงใหม่: ลานนา.

- นรรัชต์ พันเชื้อร. (2562). *อะไรคือการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning :PBL)*. สืบค้นเมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <https://www.trueplookpanya.com>
- เผ่าไทย เสี่ยงแจ่ม, สันถนัฐ ทองไทย. (2564). ผลการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 4(1), 62–70.
- พินันทา จิตรวัฒนา. (2564). นวัตกรรมการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ด้วยการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์เพื่อส่งเสริมการศึกษาในผู้เรียนยุคดิจิทัล. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 20(1), C2.
- มัณฑุส เลานอก. (2565). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิพรพรรณ ศรีสุธรรม. (2562). *การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วิริยะ ฤชชัยพาณิชย์. (2558). การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน Creativity Based Learning (CBL). *วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้*, 1(2), 23–37.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟิก.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2557). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน*. (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิชัย เหล่าพิเดช และอรพิน ศิริสัมพันธ์. (2556). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เรื่อง ปัญหาทางสังคมของไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*, 6(3), 757–761.
- Graham, A. (1981). The multiple perspective concept: With applications to technology assessment and other decision areas. *Technological Forecasting and Social Change*, 20(4), 275–325.
- Wang, Y., Dogan, E., Lin, X. (2006). The effect of multiple-perspective thinking on problem solving. *Proceedings of the 7th international conference on Learning sciences*, 6(1), 812–817.